

Zola nyílt levele.

Zola Emil, aki már egy csomó cikket és röpiratot írt Dreyfus érdekében az Esterházyt fölmentő hadbíróági ítélet hatása alatt az Aurore mai számában J'accuse (vádolok) címmel szenvedélyes hangú nyílt levelet ír a köztársaság elnökének czimezve:

A levél így kezdődik:

— Elnök ur! Az ön csillagát, amely eddig oly fényesen ragyogott, gyalázatos elhomályosodás fenyegeti. Öntől sugárzott ki az orosz-francia szövetség apothóziája s ön most arra készül, hogy a legközelebbi nemzetközi kiállítás elnöködjön és Franciaország diadalát biztosítsa. De milyen mocsok tapad az ön nevéhez, az ön kormányzásának idejében a hallatlan Dreyfus eset által. A katonai bíróság parancsára föl mert menteni egy Valsin Esterházyt. A jogot és az igazságot ezzel az elképzelhető legnagyobb csapás érte; Franciaország országnál hordozza a gyalázatot és a történelem egykoron azt fogja elmondani, hogy az ön kormányzása alatt követtek el ily páratlanul gyalázatos bűntettet. Föl kell szólalnom, ha csak azt nem akarom, hogy engem is büntársnak tekintsenek. Ejeleimet nyugtalanítja az ártatlanul elítelt embernek megjelenése, aki a legiszonyosabb torturát szenvedte és akinek oly bűnért kell szenvednie, a melyet nem ő követett el.

Önök kiáltom oda, elnök ur, ezt az igazságot. Az ön becsületessége tudatában meg vagyok győződve arról, hogy az itt elmondottakat ön nem tudja. Kihez intézhetném inkább panaszomat az igazi bűnösök ellen, ha nem önhöz fordulnék, a köztársaság első méltóságához. Először is igazságot kérek a Dreyfus ügyében. Egy lelketlen ember idézte elő az egészet. Ez Paty du Clam, aki akkor egy szerény őrnagy volt. A Dreyfus-ügyet csak akkor fogjuk igazán ismerni, ha igazságos vizsgálatot indítanak ez embernek ebben az ügyben tanúsított viselkedése fölött. Ő az egész ügynek a rossz szelleme, ő gyártotta a romantikus regényekből származó intrikákat: az ellopott okmányok, a névtelen levelek, az elhagyott helyeken való találkozások, a rejtélyes asszonyok, akik éjjelenként bizonyi-

tékokat osztogatnak, mind az ő művei. Ő bebeszélte magának, hogy a bordereaut Dreyfus írta, ő javasolta a fogházi igazgatónak, hogy az alvó fogoly arcát erős fényel világítsa meg, s azután az így álmából fölzavart embert vallomásra kényszerítse. En kijelentem, hogy Paty du Clam mint katonai vizsgálóbíró az elkövetett igazságügyi botlás főokozója volt. Volt akkor ugyan egy hadügyminiszter is: Mercier tábornok, akinek intelligenciája nagyon közepes lehet, volt a vezérkarnak főnöke is Boisdeffre tábornok személyében, akit ugylátszik, egészen elvakított a klerikalizmus, volt még a vezérkarnak helyettes főnöke is Gouse tábornok, akinek lelkiismeretét össze lehet egyeztetni a legkülönfélébb eseményekkel. Valójában azonban csak Paty du Clam volt, aki mindnyájukat vezette, mindnyájukat hipnotizálta, mert ő a spiritizmussal is foglalkozik, s a szellemekkel szokott beszélni. Sohasem fogják elhinni azokat a kísérletezéseket, amiket ő a szerencsétlen Dreyfuson elkövetett, azokat a csel-szövevényeket, amelyekben el akarta veszíteni s a vizsgálatnak azt az örületes módját, amit ő meghonosított. Minden tettet a legörültebb esztelenség sugározza át. Paty elfogja Dreyfust, elmegy Dreyfusnéhoz, akit terrorizál, amennyiben kijelenti neki, hogy férje el van veszve.

Úgy vezeti a vizsgálatot mintha a XV. században volnának. Mindent abból a gyermekes terhelő körülményből következtet, hogy a bordereaut Dreyfus írta. Itt kezdődik a francia igazságügy süllyedése. Hogy tudták Paty cselszövevei Mercier t. Boisdeffre-t és Gouse-t annyire megtéveszteni, hogy egy tévedést az igazság nevében szentesítettek. — Kezdetben csak könnyelműség és butaság, utóbb pedig bizonyos vallási tekintetek is vezették őket, a melyek abból a körből származtak, a melyben ők éltek. Azután jött a tárgyalás zárt ajtók mögött. Ha egy áruló az ellenségnek az ország határait megnyitná és ha a német császárt egészen a Notredame-templomig elvezetné, akkor sem kellene más rendszabályokhoz nyulni. A nemzet el van telve csodálattal. Reményteleneket beszélnek el az árulásról, a mit elkövettek. Voltak tényleg ily titkolni való veszélyes dolgok, a melyek Európát lángborították volna? Nem,

semmi sem rejtőzött e mögött, csak Paty du Clam romantikus meséje, s minden azért történt, hogy ezt az izetlen rémregényt eltitkolják. Csak el kell olvasni azt a vádiratot, a mely miatt Dreyfus-t az Ördögzigetre küldték. Bűnül rótták föl neki, hogy több nyelven beszélt, hogy gyakran meglátogatta szülőházát, hogy szorgalmas volt s mindent akart tudni s hogy a vizsgálatnál nem jött zavarba.

Azután az Esterházy-ügyet fejtegeti Zola es jellemzi Scheurer-Keszler akcióját meg azt a vizsgálatot, amelyet Piquard Esterházy ellen vetetett, Piquard kötelesség szerűen anyagot gyűjt és fölterjeszti főlebbvalójának. Amit »Dossier Piquard«-nak neveznek, az nem egyéb, mint a Dossier Billot, követelték a Dreyfus pör revizióját: Itt megint Paty du Clamra akadunk. A revizió az egész rémregényt megsemmisítené. Tehát nem szabad megengedni. Piquard és Paty du Clam parabajoznak. Az egyik nyíltan, a másik maszk alatt küzd. Ez a két ember legközelebb a polgári bíróság előtt fog szemközt állani. Amulattal kérdezték az emberek: Kik Esterházy oltalmazói? A titok leple alatt Paty szötte az egész csel-szövevényt, aztán Boisdeffre végül pedig maga Billot az, aki kenytelen Esterházyt fölmenteni hagyta a hadügyminiszterium falai megrendüljenek a közmegejtés súlya alatt. Minden magas rangú katoná, mint Gouse, Billot, Boisdeffre, Piquard vizsgálatának eredménye után megvolt győződve Esterházy bűnösségéről.

Milyen ember ez a Piquard, az egyedüli, aki ebben az ügyben megletette kötelességét! még azzal is vádolták ezt az embert, hogy egy zárt levelezőlapot hamisított. Miért intette volna? Őt is megfizették a zsidók? a legszebb a dologban, hogy Piquard antisémita volt. Gyalázatos színjáték folyik le előttünk. Adóságokba keveredett és bűnbe süllyedt züllött emberek ártatlanoknak nyilvánítanak és gentlemaneket sujtanak le, akiknek szennytelen az élete. Ime, ez az Esterházy-ügy. Elnök ur! Arról van szó, hogy egy bűnös fölmentessék; ismétlem Dreyfus ellen csel szöttek beszélnek a hadsereg becsületéről is. Nem ez a kérdés, a kard uralmáról van szó, amely holnap talán már urunk és parancsolónk lesz. Esterházyt minden rendelkezésre álló eszközzel fedezték.

tdta önteni s mikor Lucifer hízelt neki, valóságos naivai szontyolódással mondta:

»Mégis kegyetlen a mi alkotónk! s Adam? Komjáthy ezt a jelenetet nem találta el. Mi úgy képzeljük, hogy itt még a férfiban is több a baj, mint az erő, az utóbbit csak a munka teremt meg; több a felelem, mint a lelkesedés; ő olyan volt, mint a következő színben, ahol már ezeknek kell tulnyomóknak lenniük. Lucifer pedig melegedett, azaz hogy hűvösödött s valamivel több határozottság volt a szavaiban. Itt azonban figyelmébe kell ajánlanunk, hogy ezeket a naiv felénk embereket nem gunnyal (s im megjelen az első bővítés!) és magába vonul dömgéssel (meguntam ott a második helyet), hanem inkább folyékony, mézes-mázos beszéddel s nyílt hatalmat hirdető büszkeséggel ejthetni meg, amint az Madách virágos szavaiból is kitérzi. Luciferben sehol nincs fenség (mar t. i. mint alakban s nem mint gondolkozásban!) mint itt, epen azért, mert impónálni kell megfélemlített prédáinak.

Viszont azonban jó volt a III szín Luciferre, aki a magát erősen megcsalatott vak hitű ember fölött kaczag s jó volt ez az Adam is: az Eva baja ekkorra mindenkit előntött. Más dolgot azonban lehetetlen elhalgatnunk. Az egyik a kéklajbasz, a másik sincerizálás. Mindkettő itt lép fel bántóan. Az első értelmetlenül tette a Lucifer ijedséget, minthogy nem kiáltott fel:

Ki vagy te rém? Nem téged hívtalak,
A föld nemtője gyöngye és szelid?
S a Föld szelleme nem magyarazta meg
későbbi szavait, elhagyta t. i.:
Mit gyöngyül latal az égi karban,
Az önkörében végtelen, erős.
A sincerizálást Komjáthy kezdte el, végig

hásítva fülünkön a jambus csonka lábával mikor így szól:

Hazem én az élet fájából nem ettem.

De ha így mennének végig a darabon kevés lenne neki e mai szám; talán inkább a többi előadásokat is részletezzük tehát s most haladjunk gyorsabb tempóban. Ádám jó volt, mint Faradé, Miltiades, Kepler, Danton s mint elemesdet ferfiu. Évában, ha keressük a hibát, mint londoni lányban, nem találtuk meg a kapcsolatot a többivel szemben Lucifer mint miniszter szintén nem tudta beletálni magát szerepébe. Azok a szavak, amelyeket az egyes színekben Lucifer mindentudó szellem, s nem az alakított egyéniség mond több biztosságot és színezést követelnek, egyéb tekintetben itt azonban jó uton járt.

Sokkal kevesebb mondható ez el a római jelenetek, amelynek hatását ő és Tany egészen elrontották, pedig Fá i Flóra igen szépen tudott meghalni s hogy a közönség mennyire elmerült s várta, leste a szót ajukról, mutatja az, hogy Cluvia enekét, amelyvel F. Kallay Lujza örvendeztetett meg bennünket, még sem tapsolták. Hogy mégsem ment tönkre ez a jelenet, az Szathmárynak köszönhető, ki Peter apostolt megrázó művészetével szavalt és játszott.

Annál jobb volt Vidor mint Tankréd fegyvernőke, amit viszont igazdajáról nem lehet mondani. Helénát K i s s Iren és az aggereteket F e n y é r i hatással adták. Kepler szerepe Komjáthy teljesen belemélyedt, ennél az alakjánál csak mint Dauton volt nagyobb Lucifer mint famulus, ismét nem tudott elég gunyt vegyíteni mondásába. — A tanítvány szerepét R u b o s élénken játszotta

meg, felénk tudásvágya teljesen beillett Kepler merengő lélekvilágába.

A forradalmi j e l e n e t mint ilyen kiválóan sikerült. Minden szereplő maga volt az élet és az ambíció, csak egy nem sikerült, habar négyszer enekelték el: a M a r s e i l l a j s e éneke. Amennyire élénk volt maga a roham, annyira kiritt a hatalmas, megrázó ének összbnyomásának hiánya, — mintha be lett volna rekedve mindenki.

A következő jelenésekben Lucifer jó volt. Adam azonban mint tudós jelölt nem. Mikor azt mondta

Mást, mást mutass ezt is mind ösmerem,
Bizony isten nem hittük el neki: hanem aztán mikor fellépett a gyermekvédőjeként, egyszerre megváltozott minden visszatert alakjaha az erő. F e n y é r i mint tudós egész művészetét beletette ebbe a más helyen segéd-színészeknek kiosztatni szokott szerepbe. R u b o s pedig mint e s z k i m ó szinten ügyes volt.

Végül pedig az utolsó színmása volt az elsőnek. Megemlítésre méltó, hogy az Ur szavát Gabor őrangyal szavaltta el igen szépen azonban természetesen — nem a kellő erővel aminek aztán az a haszna volt, hogy Lucifer sunyításának hibái nem tűntek úgy elő.

Szoval mindent egybevéve az előadás sikerült, Vidornak ajánljuk szelje meg, amiket mondunk és mondani fogunk — s igaz jó Luezifer válhatik belőle. —

Csak az a kéklajbasz ne működött volna, olyan hatalmasen.

A darabot — egyelőre még háromszor ismétlik.

Fejő.

Hol az erős, erélyes miniszter, aki ezt a jezsuitacsint elsöpörje?

— Levelét így fejezi be:

— Vádolom Paly du Clam-ot, hogy öntudatlan, de ördögi szerzője egy igazság-szolgáltatási tevédségnek,

vádolom Mercier-t a bűnrészességgel, vádolom e mellett Billot-t, hogy ellojtotta a Dreyfus ártatlansága mellett való bizonyítékot, Boisdeffre-t és Gouse-t pedig azzal vádolom, hogy segítettek neki,

vádolom Pellieux-t és Ravary-t, hogy bűnös vizsgálatot folytattak,

vádolom továbbá Belhomme, Vosinard és Courard szakértőket, hogy csalárd véleménynyilvánítottak,

vádolom a hadügyminiszterium elnökségét, hogy utálatos sajtókampányt indított a közvélemény félrevezetésére és saját bűne eltussolására,

vádolom végül az első haditörvényt, hogy megartotta az igazságot, amikor Dreyfus titokban tartott okirat alapján ítélte el és vádolta a második haditörvényt, hogy tudva fölmentett egy bűnöst és ezt a törvénytelenéget parancsra követte el, ami a törvény szigorja alá eső vétség.

Amikor ezeket a vádakát emelem, eiviselem ama törvény következeit, amely a ragalmazót megbünteti és alávetem magam ennek a törvénynek. Sohasem ismertem, sohasem láttam azokat az embereket, akiket vádolok. Az én tettem forradalmi eszköz arra, hogy az igazságot és a jogot diadalra juttassam. Egesz életemben csak az az egy szenvedély uralkodott rajtam, hogy a fölvilágosodás és a humanizmus érdekében működjem, tiltakozásom talakemnek fölajdulása. Állítsanak ez esküdtek elé s ekkor minden ki fog derülni.

Zola Emil.

Véres szoczialista zendülés Bagaméron.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen január 12.

Az a nagylelkűség, melylyel a gazdasági és vámkérdésekben Ausztriával szemben az ország megvett és presszionát többsége mindenkor viseltetett, az a véget nem érő adozatkészség, amelylyel a mindent megemésztő Molochnak a monarchia nagy hatalmi állásának adoztunk, az a vért felkorbácsoló cinizmus, amivel az osztrákhöz húzó kormány nyunk mefizetett bérence sajtója igyekezett elnyomni, neveltségessé lenni az általános jobb let érdekében a gazdasági függetlenségre vagy törekvéseket, ime meghozták a maguk győmöléseit. Koldussa, adóssa tették a középosztályt, szoczialistává a népet!

Az általános szegénység magát a magyar köznépet tette a magyar állameszme ellenségevé a melyert pedig ugyanazon nép küzdött hosszú ezeréven keresztül s védelmezte meg vére hullásával.

A tejfel mézzel folyó Kánaán; a nagy magyar alföld termékeny földjének lakói a nyomorral küzdenek, a Bánábtól, boldog Magyarországot veteményes kertjéből pedig az éhhalállal küzdő nép jajsza hangzik felénk.

Az ehez nép megszűnik magyar lenni, a korgó gyomor elfojtja a hazaszeretet szavát s a józan magyar nép a hazát nem ismerő nemzetközi szoczializmus karjaiba vetette magát.

A szoczializmus hullámai minden oldalról fenyegetve csapkodják a magyar állam-eszme épületet, mely felett pedig eddig is vészthözóan csoportosultak a halatlan nemzetiségek.

Ki fogja megvédelmezni a sors viharai ellen ezt a sok támadást elszenvetett ezeréves épületet, ha egyetlen védőjét, a magyar népet is ellene fordították az osztrákhöz húzó kormányferfiak?

Erre feleljétek ti nagy urak. Erről szóljatok nagyméltóságú miniszterek, titkos tanácsosok!

A saját hazátok romlásáért kárpótlás lesz e közös vámtérület, a lelkiismeret igaz szavát

elfojtja-e majd az a sokat hangoztatott idegen eszme: a monarchia nagy hatalmi állása.

Büszke nagy urak, mivé tettétek a magyar népet?!

*

A lapangó elégedetlenség majdnem minden magyar község lakosait szoczialistává tette. Hónapok óta terjed mindenféle naprónapra ijesztebb módon. A közeli megyék már egytől-egyig inficizálva vannak a veszedelmes kórtól, amely most a közeli Bagamér községben véres zendülésben tört ki.

A zendülés részleteiről a következő tudósítást vettük:

Azt a tüzet, melynek szikráit a népbolondító szoczialista vándorapostolok hintettek szét a bagaméri munkások között, csak élesztette az az eljárás, hogy épen most az inséggel fenyegető télen, mikor a munkásnép alig tudja megkeresni a mindennapi kenyeret, szigorú módon eszközölték az adó-végrehajtásokat.

A kitört néplázadásnak valószínűleg ez volt közvetlen oka, amit bizonyít az a körülmény is, hogy a nép haragja töképpen Szárthory Endre jegyző ellen irányult.

A jegyző komoly veszedelmétől tartva, értesítette a néplázadásról a csendőrséget. A csendőrök erre kivonultak és szegzett szuronyokkal akarták a népgyűlést feloszlásra kényszeríteni. A feloszlásnak nem lett semmi eredménye. Az utczán csoportosuló nagy munkástömeg szinte eszeveszetten ordított:

— Üssük agyon a csendőröket. Le a nép gyilkosaival!

És özőnével repültek a kövek és husángok a csendőrök felé, sőt egyik csendőr fejét egy feleje irányzott kavics be is horpasztotta. Ezt a veszedelmet látva a csendőrök, fegyverhez nyultak. Az egyik csendőr nekiment szuronyával Balogh Imrének és oldalba szurta. A szerencsétlen ember egy velőtrázó sikoltással összerogyott. Kiomló vére pirosra festette az utczát és mielőtt eltudták volna valahova szállítani, ott lehelte ki a lelkét irtózatos kínos vonaglás közben.

— Gyilkosok! Hóhérok! hangzott mindenfől a tajtékzó bosszu csata kiáltása. Üssük le a csendőröket! A jegyző küldte a nyakunkra őket. Üssük le a jegyzőt is!

Valóságos őrljögéssé fajult ezután a nép haragja. Kövekkel és husángokkal felfegyverkezve rontottak a csendőrökre, a kik hamar belátták, hogy életük forog veszélyben.

A csendőrök látva az egyre növekedő veszedélyt, revolvereikhez nyultak és lövöldözni kezdtek a nép közé, miközben többen súlyosan megsebesültek. Valóságos élethalálharcz fejlődött ki a nép és csendőrök között. A sebesülteket tovább vitték és a még ép munkások folytatták az eszeveszett küzdelmet a csendőrök ellen, akik vegre is belátták, hogy ha töltényük elfogy okvetlenül felkonezcolják őket. Ezért aztán a még megmaradt töltényekkel folyton tüzelve, egy hatúis ajtón menekültek ki a községből. Szerencsére ezenközben Szátory Endre jegyzőnek sikerült elmenekülni. Hogy hol van, vagy hová bujt, az még most sem tudják.

A nép miután elszalasztotta a községből a csendőröket, vad haraggal rontott a község-házába és Takács Sandor községi bíró könyörgése daczára is összetörték, leromboltak mindent ami a kezük ügyébe esett.

A rombolás munkája közben egyszerre csak belekondult a nép vad orításba a felrevert harang vészés hangja is.

— Tűz van! Tűz van! hangzott fel a rémkiáltás.

A bosszút lhégő munkások felgyújtották Szátory Endre udvarán összegyűjtött szalmaboglyákat, amitől csakhamar lángba borult a jegyző háza is.

Hogy a község nagy része le nem égett, az Takács Sandor bíró lélekjelenlétének köszönhető, aki a gyújtogatást látva torkaszakadtából kiáltott a nép felé:

Örültek! Mit csináltak? Hiszen ha a tűz tovább terjed, leg a ti házatok, a ti jószágotok is! Jertek segítsétek oltani!

Ennek a felszólításnak azután mégis lett

foganatja, hogy a tűz továbbterjedését meggátolják.

A katonaság reggelre érkezett meg Debreczenből, amikor a nyugalom teljesen helyreállott.

A községben most már láthatólag honol, de a hangulatból itelve szükségesnek látszik, hogy a katonaság bionytalan ideig a helyszínen maradjon.

TARKA ÉLET.

Utóajánlatok a közvilágításhoz.

Debreczen város küzködő betege — a közvilágítás — lábadozni kezd, hála a különböző világító-társulatok ajánlatainak, mik a bizottságok asztalain hevernek, busan tudatva azt a régi kurucz nótát.

Hóval lepi be a tél . . .

— De ilyenkor, mikor a természet is alszik, miért ne volna szabad másnak is aludni? mondja a beérkezett három ajánlat s a másik oldalra fekvő nyugodtan horkol tovább piros pümkösd hasadásig . . .

— Ha az ajánlatok alusznak kéjelegve a igazak álmában, miért ne kéjelegnénk mi is udvari szab. gázvilágítás; — mondja ez utóbbi s tovább pisllakol a néma éjszakákon az idők véges végeig.

Szóval alszik mindenki széles Debreczenben s mégis ez álmos időkbén a szunynyadó 3 ajánlathoz más kettő lopódzott, melyeket egy tisztogató hajdut vett észre tegnap, mikor a 3 ajánlatot — napi szokás szerint — a feledés róka prémes budájával betakargatta, (azért nem a feledés fátyolát használják, mert ez könnyen fellebbebbe s a csupasz 3 ajánlat indiskret színben tűnne fel.)

A hajdu kíváncsian nezi a két új vendéget, s kíváncsiságból bele is pislant a lelkületökbe.

Ez a hajdu mesélte ma fűnek-fának; hogy a régi 3 ajánlat sutba dobattik s az új ket ajánlat elfogadtatván, Debreczenben a főutezákon ezután szemfényvesztéssel a mellék utczákon pedig verőfényvel fognak világítani.

Tukó.

A Gönczy egyesület közgyűlése.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen jan. 15.

A hajduvármegyei tanítók Gönczy egyesüete ma délelőt tartotta meg évi rendes közgyűléset Kovács Lajos tanítóképezde gazgatónár elnökelete alatt.

A hajdumegyei, sőt maga a debreczeni tanítószög és tanárság nagy számmal gyűlt össze e nagyfontosságú közgyűlésre, mely ugyszólván az egyesület létkérdése felett volt határozandó, a mint Kovács Lajos magvas elnöki megnyitójában akként állított a tagok ele: van-e szükség a Gönczy-egyesületre? Fejtogati azon feladatokat, amelyek a tanítószög közösen érdeklő ügyekben ily általános jellegű tanítóegyesületek buzgó munkásságára varnak. Beszéde végén arra a koukluziora jut, hogy igenis, van szükség a Gönczy egyesületre.

Az általános tetszéssel és helyesléssel fogadott elnöki megnyitó után bemutatja Kovács Lajos a tankerület új tanfelügyelőjét, Csánky Viktort, kinek partfogását és munkálkodását kéri az egyesület számára. Csánky Viktor kir. tanfelügyelő rövid, de szíves hangú válaszában kijelenti, hogy örülni fog annak, ha munkatársul fogadják maguk közé.

Ez után Csánky István titkár terjesztette elő jelentését, mely az egyesület mult évi tevékenységét foglalja magában s különösen a vagyoni ügyekkel foglalkozik. Az

egyesület tartozásaitól igyekeznek megszabadulni s az erre vonatkozólag előterjesztett választmányi javaslatokat Solyom Antal, Orosz István, Sebestyén Béla és Kovács Lajos hozzászólásai után egyhangulag elfogadják.

Azután Sinka Sándor tanár tartott érdekes felolvasást olaszországi tanulmány utjáról, amit a közgyűlés tagjai figyelemmel hallgattak végig.

Majd Csúrk István titkár olvasta fel az állami tanfelügyelet újraszervezése kérdésében tett javaslatot, a melynek lényege az, hogy a tanfelügyelet a jelen formájában nem felel meg a fontos kulturális feladatoknak, a melyek teljesítése a tanfelügyelőre vár. — Indítványozza tehát, hogy írjon fel az egyesület a közoktatásügyi miniszterhez, hogy a tanfelügyelői intézményt a kivanalmaknak megfelelőleg alakítsa át a törvényhozás. Így például szervezzenek helyi, járási és megyei tanfelügyelőségeket, a melyek decentralizált állapotokban sokkal szélszerűbben teljesítenék hivatásukat.

Az indítvány felett nem határozott a közgyűlés, hanem rövid vita után levették a napirendről s a legközelebbi közgyűlés tárgyszorozatába veszik fel.

Azután Kuthi Zsigmond felolvasása következett, aki a »Kedély és jellemképzésről« című értekezésével tartotta lefogva a közgyűlés figyelmét.

Majd Kaposztás Imre pénztárnok terjesztette elő jelentését az egyet mult évi bevételei és kiadásairól. A pénztári jelentést a közgyűlés tudomásul vette és a felmentvényt minden irányban egyhangulag megadta.

Végül még különböző indítványok kerültek tárgyalás alá, a melyek bevégezése után az elnök a közgyűlést berekesztette és az egybegyűltet a tanfelügyelő és az elnök elzetésbe közben szétoszlottak.

Gyűlés után a Dréher söresarnokban bankett volt, melyen a Gönczy egyeslet tagjai közül számosan vettek részt.

A „Debreczen“ sajtópere.

— Igmándy Miklós az esküdtsek előtt. —

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, jan. 14.

Ma volt a nagy nap, melyen hivatal volt dönteni a debreczeni esküdtsek, vajjon van-e igazság az Igmándy Miklós »Agra velük« cz. versében, vagy nincs. Az esküdték is érezték a fontosságát feladatuknak, mert alig egy óra alatt valamennyien megjelentek.

A terem is gyorsan megtelt érdeklődőkkel, kíváncsi volt mindenki arra, miképen fogja a vadhatóság az Igmándy büntethetőségét kimutatni. S ez bizony nagyon vékonyan esett meg. Mondott többek közt ilyet »van magyar nemzet s ezen kívül nemzetiségek« azután azt mondta hogy a brüsszeli memorandumot Igmándy 5-ik 9-ik kézből vett információ után olvasta csak s egyuttal jónak látta a sajtót is megtámadni, mint a mely elferdíti a tényeket. Nem tudjuk, a kir. alügyész ur jobban ismeri e azt a memorandumot, mint azok akik kiadták, mert csak akkor állíthat ilyet, hiszen tudvalevő, hogy a budapesti lapok annak a memorandumnak a közrebocsátott tartalmát szöszörint idézték, hogy pedig újra meg ne támadhasson bennünket az ügyész ur im mi is kiadjuk az ő beszédét mindenkinek okulására, hogy miként nem szabad magyar embarnek beszélni?

Az esküdtsek különben impozáns többséggel, 11 szóval I ellen elfogadta a védelemnek Bakonyi Samu által remekül kifejtett álláspontját s felmentette a vádlót t a t s ezzel lapunkat is.

Fogadják érte köszönetünket!

A tárgyalásról szóló tudósításunk a következő:

Az esküdték kisorolása 1/2 10 óraker kezdődött mivel az esküdték nem jelentek meg rendes időre. — A vádat dr. Nagy

László kir. alügyész képviselte, a vádlott dr. Bakonyi Samu védője kíséretében jelent meg. Az ügyész élt visszavetési jogával, a vádlott és védője nem, a visszavetések után az esküdtsek a következőképen alakult meg:

Frater Gyula, dr. Nagy Kálmán, Donogán I. Muraközy László, Budaházy Ödön, Elek Lajos Vecsey Zoltán, dr. Horvath Karoly, Simanly István, dr. Löffkovits Márton, Rechlitz Arthur, póttagok: Wespriény Kálmán és Orosz Sándor.

A bíróság elnöke Igártó Sándor vir. trvszéki elnök volt, szavazó bírák dr. Székely István, Hoffmann József, jegyző: Bernáth Kálmán.

Az esküdtsek megesketése után elnök felolvastatja a vádlevelet, mely a btkv. 172. §. 2. bekezdésében meghatározott nemzetiségi gyűlöletre való izgatás vétségével vádolja a szerzőt s az inkriminált közleményt.

Megkezdődik a vádlott kihallgatása. Elnök kérdésére vádlott előadja, hogy H. Nánason 1857-ben született nős, családost, p. ladányi kir. járásbírói irnok, sajtóvétségért büntetve nem volt. A verset ő írta s közlés végett beküldte, de aztán azt hitte, hogy az megjelenni nem fog először azért, mert elküldése után hangját maga is erősnek találta, de másrészt a szerkesztőség máskor az ő verseit rögtön leadta, ennek kiadását halogatta, A vers kiadását ha meg nem bánta is, de erős hangját sajnálja s nem tartja méltónak magához.

A bizonyítási eljárás ezzel befejeztetvén megkezdődtek a perbeszédék.

Dr. Nagy László kir. alügyész

Tekintetes kir. Törvényszék! Melyen tisztelt esküdt bíróság!

A mint a lefolyt rövid bizonyító eljárás adataiból megállapítást nyert, az 1897. aug. 24-én a mindnyajuk által ismert „Debreczen“ ezimű napilapnak 198. ik számában távezaróvat alatt egy verses közlemény jelent meg »Agra velük« ezimmel.

Ezt ezennel ismételnem nem kívánom, miután azokat részint egészben, részint azon részében, amely bennünket érdekel, a jegyző ur előttük felolvasta; hanem állítom ez által is, miként ez a verses közlemény a büntető törvénykönyv 172. §-ában meghatározott, annak 2. ik bekezdése szerint minősülő nemzetiségi gyűlöletre való izgatás vétségének tényálladékat megállapítja. Hogy megállapítsa valamely cselekmény a büntetendő cselekmény tényálladékat szükséges, hogy az a cselekményben azon kellékek, amelyek a törvényben elő vannak írva, ezen cselekményben feltalálhatók legyenek.

Ugyanezért szükségesnek tartom t. esküdt bíróság, vizsgálni első sorban a btkv. 172. §-ának szavait s azt, hogy ezen szakasz kellékei mennyiben vannak meg az általam bevádolt közleményben.

A 172. §. 2-ik bekezdése azt mondja: ugyanezen büntetés éri azt (2 évig terjedhető államfogház, vagy 1000 frtig terjedhető penzbírság) aki a 171. §-ban meghatározott módon valamely osztály, nemzetiség vagy hifelekezet, ugyszintén a ki a tulajdon vagy a házasság jog intézménye ellen izgat. Tehát szükséges, hogy az a cselekmény a mely a btkv. 172 §-a alá vonatik, a 171 §-ban meghatározott módon követessék el. Ez pedig azt mondja, a ki valamely gyülekezetet nyilvánosan szóval, vagy aki nyomtatvány, irat, képes ábrázolat terjesztése által valamely büntelt, vagy vétség elkövetésére egyenesen felhív . . . vagyis a nyomtatvány meg van jelölve oly mód gyanánt, a melynek útján a 172 §-ban körül irt büntetendő cselekmény elkövethető és miután a czikk nyomtatásban jelent meg, ennél fogva ezen cselekményre az idézett § 2-ik bekezdése tökéletesen megfelel.

Azután azt mondja a büntető törvénykönyv ezen §-a: »hogy valamely nemzetiséget a másik elleni gyűlöletre izgatni . . .« Mindannyian jól tudjuk, mélyen tisztelt esküdt uraim, hogy nemzetiség alatt mit kell érteni? Tudjuk, hogy nemzet es nemzetiség nem egyenlő fogalom, a mely egymást fűdi: neve-

zetesen tudtuk, hogy nemzetnek nevezzük azon egyének összességét, a kik egy közös állami hatalom alatt közös területen egyesüljenek; ezzel szemben nem szükséges, hogy egy államnak a népességét kitegyék, hanem csak az, hogy bizonyos egyének egymással közös történelmi mult, közös nyelv, közös műveltség által legyenek egymáshoz kapcsolva.

Magyarország területén nem öröndetes dolog többféle nemzetiség, de egy nemzet él: él a magyar nemzet és él ezenkívül több nemzetiség: nemet illetőleg szász, tót, oláh, horvát stb. Azt lehetne mondani, hogy miután magyar nemzet csak egy van, magyar nemzetiség nem is létezik. Azonban ez a felfogás, bár több helyen érvényesül — a törvényvel sem egyez meg, mert politikai értelemben véve mindenki, a ki a magyar állam területén lakik es a magyar államnak polgára, a magyar nemzetnek tagja; de a magyar nemzetiségnek azok a tagjai, kik közös nyelv, közös műveltség és közös történelmi mult által vannak egyesítve.

Már most mélyen tisztelt esküdt uraim, szükséges az, hogy kimutassam, miképen a bevádolt közleményben egyik — nemzetiség a másik ellen van izgatva. Azt mondja ezen közlemény második verszaka: »Az utszélné szedtük fel a sárból — kétségtelen, hogy ez a vers nem eríni Karoly király románjait hanem azon románokat, kik Magyarország területén laknak és ugyancsak a negyedik sor a mely bizonyítja, hogy a szerző akkor a mikor ezen verset megírta faji értelemben vette a magyar nemzetiséget s azt akarta a másik nemzetiség ellen izgatni vagyis a magyar nemzetiségű lakosokat azok ellen izgatni, a kik Magyarország területén laknak s a román nemzetiséget a köjök. Kétségtelen hogy a btkv. 172 §-ában meghatározott kellékek között az hogy az egyik nemzetiség a másik ellen izgatassék: feltalálható. Azt mondja a 172 § 2 ik bekezdése végül, hogy gyűlöletre kell izgatni egyiket a másik ellen. — Ennek a körülménynek a megállapítására, hogy valamely nyomtatványban foglaltatik e izgatás vagy sem tulajdonképen a mennyire tény kérdés annyira jogkérdés is egyszorsmind azonban ha jogkérdés is, olyan, a melynek eldöntésénél az esküdtsek a legnagyobb könynyűséggel jár el, mert hiszen ép azok akik nincsenek elzárva a közönségtől, a néptől, azok képesek megbrálni azt, hogy valamely állításban foglaltatik e izgatás egyik vagy másik irányban nagy sem?

(Folytatását terszűke miatt legnagyobb sajnálatunkra csak hétfőn közölhetjük.)

Dr. Bakonyi Samu védő állott fel ezután s gyönyörű, egy óra hosszat tartott védőbeszédet mondott, melyek terszűke miatt legnagyobb sajnálatunkra szintén csak hétfő lapunkban közölhetünk.

Dr. Nagy László válaszában tiltakozik az ellen, mintha az ő védőbeszédének czéla a hangulatkelés, aztán azt vitatja, hogy a törvény szövegének értelmezése mást mond az egyes felhívásra vonatkozólag, mint a védő. Azt mondja, hogy éppen a vádlott beteges kinézése teszi valószínűvé az izgatás szándékát, mert az anarchisták soványak. Nem osztózik védő azon felfogásában, hogy a 171. §, a magyar nemzet védelmére van alkotva, sőt, ha ugy állna, akkor még szóló maga is megengedhetlennek tartaná a nemzetiségi izgatásokat olyan törvény-ken, mely csak a többséget védi. Nem ismeri el a védő azon okoskodását, mely a magyar nemzetiség létét tagadja. — Ami a szépeset kifejezést illeti, melyek a védő szölvő ellen vadul használ arra megjegyzi, hogy ha a magyar nemzetiségű izgató ellen nem tudna vádat, az igazgatlanságot szolgáltatná. Ha ez megállapítható a beszámíthatlanságo, akkor meg kell állapítani Lukácsiu ellen is, hogy pedig az az első ilyen per, annak a magyar es politikai erettségé az oka! Ami a vádlott költői mivoltára való hivatkozással s Petőfőre, való összehasonlítását illeti, azt helyeznek nem tartja. Ő ezt hiszi, hogy annak, ha az esküdték Igmándit elítélik, éppen ellenkezé hatása lesz, mint

amit a védő mond, ezért kéri a vádlottra a vétek kimondását.

Dr. Bakonyi Samu bizonyítja, hogy a törvény és a gyakorlat az egyenes felhívás fenforgását megköveteli. De azt mondja az ügyész, hogy az egyenes felhívás megvan az »Ágra velük« kifejezésben. Ez nem konkrét büntető vagy vétség elkövetésére való felhívás, hanem csak véleménynyilvánítás, már pedig Mettenich is megmondta, hogy a nemzetiségi aspirációkat kétféleképpen lehet kiélegetni: »utisirenoderaufhangen«. Nos hát az elsővel elkéstem, tebtát a kibékítési törekvések eredményére várunk nem lehet. Azt mondja az ügyész, hogy szólok ellenmondásokba keveredett s nem várta azőtől a törvényhozás inputációjának azt az értelmét, a melyet adott. — Szólok elvárja minden törvényhozástól, hogy a nemzeti boldogulást segítse elő, még ha jogbőleletit elvek szerint nem is kriminalis esemény a dolog s ezt a célt szolgálja a 171 §. Ami az ügyésznek azt a vádját illeti, hogy a 48—49-iki eseményekre hivatkozás olyan, mintha a török időkre hivatkoznánk, arra azt feleli, hogy épen ebben az esztendőben kár azokat az eseményeket olyan igen messze fekvőnek mondani. A nemzetiségi veszedelem jogosulatlan ugyan, de megvan s ez nem a kulturális magyar nemzetiséget, hanem a politikai magyar nemzetet fenyegeti. Ő kívánja mint magyar ügyvéd, hogy azoknak a kibékítési kísérleteknek szakadjon immar vége, amelyet az ügyész tart helyesnek s amit Lucifer mond Ádámnak mint Pharaonak eképen.

Adj a népek stb.

Ő úgy látja, hogy ha az esküdtek ítélete morasztaló lesz, az azt jelentene, hogy: b a n t s d a m a g y a r t, már pedig ő azt a verdiktet várja el a debreczeni esküdtségtől, mely azt jelenti: n a b a n t s d a m a g y a r t! Ismételtlen kérdi véden-
eze felmentését.

Elnök összegezi a tárgyalás eredményét s a következő kérdéseket teszi fel:

1. A »Debrezen« cz. napilap 1897. aug. 24-iki 198 számában »Ágra velük« felirattal kiadott verses közleményben foglaltatik-e a btk. 171 §-aba ütköző igazítás vétsége, igen, vagy nem?

2. Szerzője-e a beperelt közleménynek Igmándy Miklós vádlott igen, vagy nem?

3. Vétkes-e a vádlott az igazításban, igen vagy nem?

Az esküdtek egy negyedórát tanácskozás után visszatértek a terembe s elnökük, Simonffy István a következő verdiktet hirdette ki:

Az 1. kérdésre: 5 igen, 7 nem.

Az 2. kérdésre 12 igen.

Az 3. kérdésre 1 igen, 11 nem.

Ujdonságok.

* Távozó ezredparancsnok

Brebiri S u v i c h Jenő ezredes a 39-ik gyalogezred parancsnoka — mint ma értesülünk — dandárnokká neveztetett ki Z á r á b a, a néhány nap múlva már elhagyja Debreczont, hogy új állomáshelyét elfoglalhassa. A széles körben ismert ezredes a májusi előléptetések alkalmával tábornokká lépteti elő Ő felsége. Arról, hogy Debreczenben ki lesz az utódja, még semmi pozitív értesülést nem nyertünk; de bárki lesz, nem fogja feledtetni a derék ezredes, akinek igen sokan, köztük mi hírlapírók is, annyi köszönettel tartozunk. Is'en vezesse ujjain, a melyet a Felső kegyelme számára kijelölt.

* **Kegyes ajándékok.** Nemzetes özv. Nagy Balintné: Bikkfalvi Klára asszony S z é - c h e n y i u t e z a i p a r ó k i á m - h o z e h ó 6-an egy igen szép és száz forintot haladó értékű ezüst keresztelő edényt (kannát és tálat) ajándékozott; az élő hitéről városzerte híres özv. Bartha Istvánné asz-

szony pedig az általa a kegyes adakozóktól gyűjtött pénzből ez új szentédenyek alá egy hasonlóképen igen értékes, ékes himes abroszt vett. Nagyt. és tek. Presbyteriumom előtt is megfogom tenni jelentésemet. De meg kellett emlékezniem e kegyes ajándékokról így a lapokban is, noha tudom, hogy mind a két nemeslelkű nő tiltakozna az minden ilyen híresztelés ellen és tudom, hogy az ilyen műjocslekedeteket nem ember köszöni meg, hanem Ő, a ki előtt gyémánt tollal fényes kezökben angyalok vezetik az Életnek könyvét. Meg kellett emlékezniem e kegyes ajándékokról így is, mert ma, fájdalom, odáig jutottunk, hogyha kirakatba nem tesszük, azt hiszik, hogy nincs semmink s hogy ha lármát nem ütünk, alusznak. Ha hát a kisebb adományokkal, — egyházunk komoly jelleméhez mérten, — nem is lépünk a nyilvánosság elé, az efféle nagyobb méretű ajándékokról meg is kénytelenek vagyunk beszámolni. Az Isten áldása legyen éretők a köszönet. Debreczen, 1898 jan. 12. Dicsőfi József.

* **A város alapítványa a róm. kath főgymn. javára.** A város tudvalevőleg 100.000 frtos alapítványt tett a piarista gimnáziumnak főgimnáziummá fejlesztésére. Ez alapítványról szóló oklevél megszerzését végeztet az e célra kiküldött tíz tagú bizottság K o m l ó s s y Arthur városi főjegyző elnöklete alatt holnap d. e. 11 órakor Ő l össze a városháza nagytanácssterneben.

* **A ponyvairodalom ellen.** Kicsiny füzetkék primitív nyomással, még primitívebb tartalommal. Kicsiny igénytelen füzetek — és mennyi a mételey beonuk!... Apró történetek, rablóvezérek dicősségéről, sarkányokról, boszorkányokról, alomról, jóvendőmondásról, ama nagy gyermek számára, melynek nép a neve, és a mely v e s z i olvassá, falja ezeket, csupa rosszat és ostobát tanu va belőlük. A ponyva irodalma ez, a ponyvái, a mely minden kicsi falu főtérén megterül ezekkel a mérges, hasznontalan esemégekkel, melyet szidunk, üldözünk, de kiirtására és a mi még szükségesebb: pótlására — mert mese is kell a népek — alig tesszünk valamit. E-on akar segíteni a most alakult M á t y á s k i r á l y n é p i r o d a l m i részvénytársaság, melynek alapítói J ó k a i M ó r, Feszty Árpád, Rákosi Viktor, Pósa Lajos, Barszóny István, Jeszenszky Danó stb. Az alapítók célja; hozzáférhetővé tenni a népre nézve az irodalmat és annak jó irányu, a nép által is megérthető termékeit. Oda akarja vinni a jó könyveket, ahol a nép is kere i — a ponyvára. Ezt az eszmét azon az uton akarják megvalósítani, amelyet Kossuth Lajos egy 18 évvel ezelőtt B o d o n József néplap-szerkesztőhöz írott levélben megjelölt. A társaság népirodalmi kiadványok előállításával és terjesztésével fog foglalkozni, amelyek nemesak mulattatni akarják a népet, hanem gazdasági, kertészeti stb. művek terjesztésével oktatni is. A társaság alapítókéje 200000 kor. és nyomdáját saját házában helyezte el. A 2000 db kibocsátott részvény közül 1200 jegyezhető a kőbányai takarékpénztárnál.

* **A vereskereszt egyesület gyűlése.** Az országos Veres-kereszt egyesület megke-reste a vldéki fiók egyesületeket, hogy évi gyűléseiket márcz 1-ig tartásuk meg s az évi jelentéseiket és az évi jelentéseiket és a tiszta jövedelem 50 % küldjék fel a központnak márcz 15-ig annál is inkább, mivel az orsz veres-kereszt egyesület rendes évi közgyűlését május hóban tartja. — A debreczeni veres-kereszt egyesület közgyűléset márcz. 3-án tartja meg.

* **Asszonyzöktető rendőr.** Érdekes eset foglalkoztatja most a debreczeni rendőr-ségét. Egy furfangosan végrehajtott asszonyzöktetésről van szó, a mely Nagy Imre csapókereti lökést fosztotta meg szeretett élete párjától. Ugy esett a dolog, hogy pár nappal ezelőtt beállított hozzá egy S z a t h m á r y Mihály nevű ember, a ki budapesti rendőrnek es neje sógorának adta ki magát. Az asszony rá is ismert rögtön s barátságosan fogadta az állítólagos sógort, hogy Nagy uram szintén belenyugodott a sógorságba és örvendezett a

rokonságnak. Már harmadik napja töltötte az időt Szatmári a vendé szerető rokonok házá-nál, mikor a váratlan eset bekövetkezett. A férj, aki vak volt és mit sem gyanított, — mikor ma haza ment, zárva találta a lakását, Halotti csönd sség uralkodott mindenütt... Bizony, a jövevény ál-sógor odabb állott, csak hogy magával vitte az asszonyt, sőt annak két gyesmekét is. Azonkívül nem hagytak otak otthon semmit, ami csak valami értéket képviselt. Még a boldogtalmi férj ruhait is elemelték. A keserven megsebzett férj bánatos szívvel tett panaszt a rendőrségnél, amely megindította a nyomozást a szökevények előkerítésére.

* **A népkönyha javára** a mai nap foly-nán dr. Feher Ferenc ügyvéd urtól 1 frtot kaptunk, mint kis fia Imre adományát. Rendeltetési helyére juttatjuk.

* **A debreczeni állami főreáliskola ifj. segítő egyesületének** Ziehermann Jakab ur sámsoni birtokos 18 koronát adományozott. Glück Venczel ur helybeli lakos 3 even at 20—20 korona, összesen 60 korona; továbbá a főreáliskola igazgatója 50 korona adomá-nyával a segítő egyesület alapító tagjai közé léptek. Fogadják jöltevőink a segélyt nyerő tanulók nevében is halás köszönetünket. Szabó Istvan 8. o. t. ifjusági elnök.

* **A szénkenég szükséglet fedezé-
se.** Darányi Ignác földművelőügyi m. kir. miniszter a szénkenég-szükséglet fedezhetőse céljából a következő korrendeletet intézte a szénkenegraktarak kezelőjéhez: B szénkenég-szükséglet fedezése körül szerzett tapasztala-taim arról győztek meg, hogy a szállóbirtoko-sok a szállóik gyéritesére szükséges szénkené-
get az illető raktárnál rendesen abban az idő pontban rendelkeznek meg, a mikor a szénkenéget nyomban felakarják használni. Ennek követ-kezőképpen a szénkenegraktarak is szénké-
négszükségleteiket szintén csak közvetlenül az illető szénkenégzési időszak elején jelentik be. Így aztán az a helyzet áll elő, hogy oly nagy szénkenég mennyiségéről kell az utolsó pillá-
natban gondoskodni, a melyre előre számi-tani vagy következtetni nem lehetett. Ez egy-
reszt tetemesen drágítja a beszerzést, más-
reszt a raktáraknak a kellő időben szénké-
neggel való ellátását vagy nagyon késlelteti, vagy az illető szénkenégzési időszakra egész-
ben lehetetlenné teszi. Hogy ennek jövőre eleje vetessek s abban a helyzetben legyek, hogy a szénkenégzési időszakra szükséges szénkenég mennyiségéről kellő időben sajejó-
zást szerezve, a szénkenég beszerzését az illető szénkenégzési időszakra bizto-síthassam, ezennel kijelentem, hogy ezentul csak az a szállóbirtokos számíthat szénkenég megrende-
lésének teljesítésére a ki: 1. tavaszi szükség-
letét ez alkalommal kivételesen 1898 évi jan. 1-ig, jövőre pedig legkésőbb a tavaszi gyéri-
tési időszakot megelőző év dekz. 1-ig! 2. őszi szükségletét legkésőbb ugyanazon évi máj 1-ig annál a raktárnál, melyből a szénkenéget at-
venni kívánja, előjegyeztesse.

* **Kappan, mitől az áll koppan.** Igenis koppan az álla Pap Sándornak. Elopta a kvartélyos asszonya kappanját, mert nagyon szereti a kappan pecsenyét. De addig keresték, kutatták a kappant, míg meglelték a tolfazatát, na meg Pap Sándort is, a mikor javában falatozott a pecsenyéből. Szemtanuk állítása szerint ijedségtől na meg a nem várt meg-
lepetéstől torkán akadt a falat, midőn a kappan tolvajt kereső rendőrök a padláson megjelen-
tek. Pap most a rendőrségnél kap kosztot.

* **Halni vágó bádogos.** Egy szegény sorsu iparos akart tegnap este mezeálni az élettől azért, mert elvesztett egy 43 frtos pórt. Egész délután borral oltogatta bubánatát Jub-bágy János bádogos mester, de azt a fajdal-
mat, a mit a pör okozott, nem bírta eloltani. Nagyon szegény volt s nagy szük-
sége lett volna arra a kis pénzecskére. 8 órakor kabultan ment haza zöldfa utcai lakására s ott kis szobájában egyedül mara-
va erőt vett rajta a halál utáni vágy. Roz-
zant, kétesövű vadász fegyverét levette a fal-
ról s mindkét csövét megtöltötte sörrel, maga-
ellen fordította a gyilkos szerszámot. A fegyver tusát a földre támasztva süttötte el mindkét

töltést, de kabultsága miatt annyira ingadozott, hogy nem bírta magát találni, sőt meg sem sebesült. A lövések zajára a házbeliek össze futottak, valaki pedig a rendőrséghez szaladt, — honnan P ó s a l a k y Mihály ügyeletes r. biztos ment le a halmivágyó bádgos lakására, kit a diványon elterülve felig öntudatlan állapotban talált, kezében a vadászfegyverrel. A biztos a fegyvert kicsavarta az öngyilkos jeleit kezéből, aki folyton azt hajtogatta, hogy minden áron elpusztítja magát. Az önmagával tehetetlen, neki busult emberre most neje vigyáz, mámorea kialvása után pedig a rendőrség kihallgatja, hogy mi volt az oka öngyilkossági kísérletének?

* **Nagy lóvásárlás.** A híres debreczeni lóvásárlásnak, a melyet vasárnap és hétfőn tartanak meg, érdekes vevői lesznek. Reinek budapesti lókereskedő segítségével két orosz segítségével két orosz lókupez akart itt bevásárlásokat eszközölni. A két orosz lókereskedőnek utasítása van pétervári, moszkvai és rigai lóvásári társaságok részére 300 magyar fajú lovat vásárolni össze.

x **Fontos közlemény.** Néha még a legesekélyebb étel élvezet is megtermi a gyomor betegségeket, mely baj már eleinte felbűfőges hányás stb által mutatkozik. Mindezen muta közö betegségek ellen legjobb sikerrel használható a dr. R ó z s a életbalsamát Fragner A gyógyszer-tárban Prágában 205 III. — Kapható majdnem minden gyógyszer-tárban.

Nyilt-tér.

Értesítés.

Tisztelt vevőimmel, jóakaróimmal és általában a m. t. közönséggel van szerencsém tudatni, hogy az E i s l e r Izidor czégből kiléptem s ez évi február hó 1-én a helybeli piacra Czégely-házban a Reschovsky Iguácz hírneves cipőgyár készítményeiből bizományi raktárt nyitok.

Az ezideig irántam tanúsított páratlan jó akarat és támogatásért, midőn ez uton hálás köszönetemet kifejezem, egyszersmind kerem engem új vállalatomban is szives pártfogásában részesíteni.

Debreczen, 1898. január 15.

Tisztelettel

Steiner Gyula,

Pálmay Ilka

folyó hó 20-án tartandó dalestélyének műsora:

1. »Soha se hittem volna el«
Meyek Hellmündtől
2. »Chauson, de florian« (francia)
Godartól.
3. »On one year« (angol)
Bohmól.
4. »Adieu Grenade« (francia)
Henriantól.
5. »Lite bit of string« (angol)
Monktól.
6. »Don Juan ábránd«
Mozart-Le el előadja Lech tanár

1. »Comme la nuit« (francia)
Bohmól.
2. »Parais a ta fenetre« (francia)
Sregtől.
3. »Lowe te thief« (angol)
Bembergől.
4. Magyar népdalok.

A zongora kísérletet Lech tanár zongoraművész teljesíti.

HELYÁRAK: Páholy 12 frt. Üdöhe-lyek: az I. sorban 4 frt., a II., III. sorban 3 frt., a IV. V. VI. sorban 2 frt., a VII. VIII sorban 1 frt., állólhely 50 kr.

Jegyek előre válthatók EÁSZLÓ ALBERT könyvkereskedésében.

Önkéntes árverés.

A néhai Varjas György örökösei ezennel közhírré teszik, hogy a tulajdonukat képező Csokonai-utca 1510 sorszámu ujonnan szilárd anyagból épített ház 8 évi adó mentességgel 6000 frt kikiáltási árban, továbbá a Palyi uton levő ujosztásu 16 hold föld 2000 frt kikiáltási árban folyó évi február hó 11-én délután 3 órakor a Debr. Kir. Igazságügyi palota árverési termében tartandó önkéntes árverésen eladatni fog, mely árverésre a venni szándékozók azon megjegyzéssel hivatnak meg, hogy ugy a ház, mint a föld külön-külön fog árvereztetni és tartoznak a kikiáltási ártól számítandó 5% kamatpénzt az árverelő bíróság kezébe készpénzben leéte helyezni.

Az szerződés szer. kiállítás jury-tanácsnok legnagyobb kitüntetésre: a millenniumi érem.

<p>Egyetlen magyar könyvtáros, ki az 1885. orsz. kiállításon a legnagyobb kitüntetéssel a nagy díszoklevéllel lett megistizolva.</p>	<p>Egyetlen magyar könyvtáros, ki az 1873. világi kiállításon a legnagyobb kitüntetéssel a legfelsőbb elismeréssel lett megistizolva.</p>
--	---

RÁTH MÓR
KÖNYVKIADÓHIVATALA ÉS KÖNYVKERESKEDESE
BUDAPEST,
Gizella-tér, a Haas-palotában.

A Középiskolai Tanáregyesület jubileumi és számos más kiállításnak díszoklevele. Számos általa megajándékozott közművelődési, könyvtári egyesület tiszteletbeli tagja stb.

Szerencsénk van a t. casinókat, olvasó és közművelődési egyesületeket úgy irodalom-barátokat figyelmeztetni, hogy kiadásaink egy része, míg az erre szánt esekély készlet tart

40%, 50%, 60% árengedménnyel

kapható. Különösen figyelembe ajánljuk az

Országgyűlési törvények és az Igazságügyre vonatkozó rendeletek
országos népszerűségnek örvendő gyűjteményeit

50% árengedménnyel.

A leszállított árú művek jegyzéke, úgy kiadásaink nagy képes jegyzéke csak komoly reflectánsoknak rendelkezésére áll.

Újabb kiadásaink közül ajánljuk a páratlan díszművet:

ARANY JÁNOS balladait ZICHY MIHÁLY rajzaival,
fényes díszkötésekben és külön-külön díszes pergament borítékokban.

A világhírű illusztrált Shaksperet,
Csiky G. magyarázataival, új jutányos javított kiadásban.
Úgy a többi remekírók műveit számos fényes dísz- vagy igen jutányos kiadásokban.

Több, mint 40 éven át közbizalomban részesülő könyvkereskedésünk, az országos központi nagy könyvtárak, több száz budapesti és vidéki iskolai, Közművelődési és Casinói, Olvasó-egyleti könyvtár, a polit. és tud. élet legtöbb kitűnőségének stb. szállítója, ezentúl is főcéljának fogja tekinteni az általánosan nyilvánuló népszerűséget fentartani, és mindennemű minden nyelvű irodalmi megbízásokat a legnagyobb figyelemmel és lehető legjutányosabban eszközölni.

Az Antiquariások által hirdetett minden művet legalább is azon áron, gyakran jutányosabban szállítjuk új példányokban, mint a mely az ő catalógusaikban előfordul. Be van bizonyítva, hogy a másodkézből vett ócska könyvek a leghatásosabb terjesztői a ragályoknak.

Serravallo China-bora

v a s s a l,

orvosi tekintélyek, mint ulv tanácsos. Dr. Braun tanár, udv. tan. Dr. Drasche tanár, udv. tan. lovag. Dr. Kraft-Ebing tanár, Dr. Monti tanár, lovag dr. Mosetig-Moorhof tanár, Dr. Neuser tanár, Dr. Schanta tanár, Dr. Weinlehner tanár által sokszor felhasználva és legjobban ajánlva

(Gyengék és lábbadozóknak.)

Ezüst érem:

XI. orvosi congressus Róma 1894.

IV. Gyógyszerek és Chemiai congressus Nápoly 1894.

Arany érem:

Kiállítás: Venécia 1894., Kiel 1894., Amsterdam 1894.
Berlin 1895., Páris 1895.

Több mint 700 orvosi elismerés.

Ezen kitűnő, új életet gerjesztő szer, kitűnő ize miatt különösen gyermekek és asszonyok által kellemesen használhatók. 1/2 literes üvegekben á frt 1.20, 1 literes üvegekben a frt 2.20. Kapható minden gyógyszer-tárban.

Serravallo gyógyszer-tár Triestben

gyógyárak nagyban: zétkülde.

Alapított 1848.

Eugen herezeg szobor sorsjegyek **Huzás**
február 11-én.

Főnyeremény

75.000 korona érték

Sorsjegyeket 50 kr-ával ajánl:
Közgazdasági bank Debreczen.
Aiföldi takarékpénztár Debreczen.

Az ev. ref. főiskola tulajdonát képező 1061. számú ház 11 holdnyi öndódi földje a Czuczában f. évi január 18-án d. e. 11 órakor a főiskolai pénztári hivatalban tartandó nyilvános árverésen több évre haszonbérbe adatik.
Főisk. helyi gondnoki hivatal

30 catasztrális, 208 öl szántó föld eladó az Ondódon. Értekezhetni lehet, Nagy-várad-utca, 2206.

Csak fiatal embereket
érdekelhet tudni, hogy a **parisi Dr. BOITON**
Injectio Oriental
már néhány napi használat után elmulasztja még a legregibb bántalmakat is, főleges tehát **santal olaj** vagy **copaiva balzsammal** kísérletezni, mert ezek csak a gyomrot ronjták és a bajt nem gyógyítják meg.
1 üveg Boiton Injectio ára 1 forint
Magyarországi főraktár:
ZOLTÁN BÉLA gyógyszerháza Budapest,
V. Nagykorona-u 23 (Széchenyi-tér sarkán.)
Kapható minden nagyobb gyógyszerárban.
Postai megrendelések czíme:
Zoltán gyógyszerház Budapest.

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller Liniment. Capsici comp.
Ezen hírneves háziaszer ellentállt az idő megpróbáltatásának, mert már több mint 27 év óta megbízható, fájdalomcsillapító bedörzsölésként alkalmazták köszvénynél, csúsnál, tagzsággatásnál és meghűléseknél és az orvosok által bedörzsölésekre is mindig gyakrabban rendeltek. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyakorló Horgony-Liniment oliszívás alatt, nem titkos szor, hanem igazi népszerű házi-szer, melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni.
40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegonkénti árban majdnem minden gyógyszerárban készletben van; főraktár:
Török József gyógyszerésznél Budapest. Bevásárlás alkalmával igen óvatossá kell lenni, mert több kisebbbörűtől utánsat van forgalomban. Ki nem akar megkárosodni, az minden egyes üveget „Horgony” védjegy és Richter csekegysége nélkül mint nem valódit utasítsa vissza.
RICHTER F. AD. és társa, az. és kir. udvari szállítók, RUDOLSTADT.

A női szépség kecsességét egyedül a jó fűző emeli!

Első magyar orvosilag elismert mű mellfűző-gyára
GOLDSTEIN KAROLINA
DEBRECZEN, Főtér.

Ajánlja a legjobbnak elismert, saját gyártmányu **alkalmi-, oldal- és hasfűzőjeit.**
Matinée fűzőm m. k. szabadalommal van ellátva, saját találmányom. Szám-talan orvos bizonyítja, hogy ezen fűző hivatva van némely rossz rendszer szerint készített fűző által előidézett testi betegségeknek elejét venni.
Vidéki megrendelések 6 óra alatt elkészülnek.
Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.
Nagy készlet és nagy választék.

Magyarországon a legelső és egyetlen
Dr. PALÓCZ IGNÁCZ,
v. Szent-János kórházi orvos Budapesten, k. egészségügyi tanár
TERMÉSZETES GYÓGYINTÉZETE (Rendelő-intézet)
Budapest, IV. Vámház-körút 7. szám I. emelet.
Rendelés: d. e. 10-12-ig és d. n. 3-5-ig.

A legtöbb heveny és idült betegségnél csak a természetes gyógymóddal lehet biztos és maradó gyógyulást elérni. Tágas gyógy-ermeim még a szakértők által is elismert tökéletes-éggel vannak berendezve. A gyógy-intézetemben berendezett, korszakalkotó villamos fényfürdő, villamos homokfürdő és rezgő masszázsmesse fölülmulják az összes meleg- és iszapfürdők hatását, különösen hasznosak vese-, máj- és gyomor-ajoknál, csúszos és köszvényes bántalmaknál és a csontok elgörbüléseinek. Elektromasszáz, villamos zuhanyozás és villamos vízfürdő kitűnő hatásúak, női bajok, migrán és valamennyi ideggyengeségből eredő betegség ellen. Légzőszék alkalmazása sürített és ritkított levegő beszívása megbecsülhetetlen asztma és tüdőcsucs-hurut ellen. Reflektált villamosfény biztosan gyógyítja a fekélyeket. Ezeket még kiegészítik: Thure Brandt-féle masszáz, Kneipp-kúra, gőzölések, pontos diétameg szabás, svédgimnasztika stb.

„A Természetes Gyógymód Kézikönyve”
Írta: **Dr. PALÓCZ IGNÁCZ**
Megbecsülhetetlen tanácsadó mindenkinek az egészség megővésére és a betegségek megszüntetésére. A ki ezen könyvet elolvassa, önmagának és családjának házi-orsvosa lehet. Kapható és megrendelhető szerzőnél: **Budapest, IV. Vámház-körút 7. szám I. em. Ára 3 korona.** Levelekre válaszolok.

A legjobb elismert háziaszer, a jó emésztés elősegítésére, a vérnek tisztítására és tiszta állapotban való fenntartására egy biztos világhíres, elismert népházi szer.
1 üveg 50 kr., dupla üveg 1 frt., postán 20 krral több.

Biztos gyógyszer mindenféle gyuladások, sebek és gennyedések ellen. Ezen kenőcs biztos eredménnyel használható a női emésztésnél, a tej tepedésénél és az emésztésmegkérdésnél szüléskor, keletkezésnél, vérdaganatoknál, gennyes fákadékoknál, pokolvarnál, körömgöknél, az ugynevezett köröm-feregénél, alkonyedésekénél, feluffadásoknál, mirigydaganatoknál, zárdaganatoknál, érzéketlen tagoknál stb. az 50 év óta elismert.

Dr. Rosa-féle életbalzsam PRÁGAI HÁZIKENŐCS
Fragner B. gyógyszerháza Prága 203-III.

Az egészség fenntartására, az életnedvek s ennek folytán a vérnek tisztítására és tiszta állapotban való fenntartására egy biztos világhíres, elismert népházi szer.
1 üveg 50 kr., dupla üveg 1 frt., postán 20 krral több.

A felgyógyulás fájdalom nélküli történet a kenőcs hatás mellett.
1 doboz á 25 és 35 kr., postán 6 krral több.

Óvás! Mindenki kérje csak az eredeti készítményeket, a Fragner B. gyógyszerháza Prágában, és ügyelje, hogy az összes csomagolási részek a Dr. Rosa-féle balzsamnál, a melléltó álló gömbölyű védjegyvel van ellátva, és pedig az összes csomagolási részek a prágai házikenőcsnek a melléltó álló három szögletes védjegyet viselje.

Mindenki, a ki nekem egy hamisítást jelent, egy jutalmat kap!

Elismerő iratok százal bárkinél betekintés végett rendelkezésre állanak.
Raktár **Török J., Egger A., Thelmayer és Seltz, és Kochmeister** utóda gyógyszerészeknél Budapesten, és Debreczenben **Dr. Netschnek V. Emil és Mihálovits István** gyógyszerészeknél.

A készítő **Fragner B.** A fekete sas gyógyszerháza Prágában a **Sperner-utca sarkán 203. sz.**
Postaküldés azonnal.

A nagy Krach!

New-York és Londonban az európai államokat sem hagyták érintetlenül és ebből kifolyólag egy nagy ezüstáru gyár indíttatva érezte magát, hogy összes készletét csakis a munkadíj csekély megtérítése ellenében elárulja. Fel vagyok hatalmazva, ezen megbízást eszközölni. Ennek folytán **6 frt 60 kr-ért** küldöm bárkinek a következő tárgyakat:

- 6 darab 1. finomabb asztali kés valódi angol pengéből.
- 6 darab amerík. szab-ezüst-villa egy drból állól g.
- 6 darab amerík. szab-ezüst-evőkanál,
- 12 darab amerík. szab-ezüst-kávéskanál,
- 1 darab am. zék. szab-ezüst-tejmerő,
- 1 darab amerík. szab-ezüst-tejmerő,
- 2 darab amerík. szab-ezüst-tojástörő,
- 6 darab angol Victoria-ajtányér,
- 2 darab hatásos tábla-pyertya tartó,
- 1 darab teaszűrő,
- 1 darab legfinomabb cukorszűrő.

44 darab ős resen **6 frt 60 kr.**
A fenti 44 darab ezüstpárt 40 frtba került, és most ezen tárgyak **6 frt 60 kr.** leszállított árban kaphatók. Az amerík. szab-ezüst teljesen fehér érc, mely az ezüst színét 25 évig megtartja, s ezért jótállás vállalatik. Bizonyítékul annak, hogy ezen hirdetés

nem szédelés,

kötelezem magamat, mindenkinek, kinek az áru nem tetszik, kifogás nélkül az összeget visszaadni, ép ezért le mulassza el senki a kedvező alkalmat megragadni, hogy ezen remek garnitúrát megrendelje, mely még azon kívül igen alkalmas

lakadalmi és alkalmi ajándék
is, úgy mint minden jobb háztartáshoz.
Kapható csakis

A. HIRSCHBERG'S

Hauptagentür der vereinigten amerik. Patent-Silberwaaren Fabriken

Wien, II., Rembrandtstrasse 19/g — Telephon 7114. sz.
Szátküldés a vidékre utánvét, vagy az összeg előleges elküldése mellett.

Tisztítópórához **10 kr.**

Valódi csak az itt látható védjeggyel (Egészségi érc)

Kivonat az elismerő iratokból.

Küldeményt megkaptam és avval igen megvagyok elégedve, kérek még egy remek garnitúrát 6 frt 60 kr-ért

Kolozsvár, 5 exell. Bánffy báróné.

A küldeményt vettem, nagyon megvagyok elégedve sziveskedjék még egy ilyen küldeni.

Bozovics, Magyarország, Koröses Akos, fősz. bíró.
Az első küldeménynyel meg vagyok teljesen elégedve, kérek még egy garnitúrát

Kalocsa, Majorossy János esperes.

Lohse = féle

Lilium-Rizspor

Lohse = féle

GUSTAV LOHSE BERLIN,
45 Jägerstrasse 46.

Királyi udvari illatszertész.

Kapható Ausztria-Magyarország minden megyéjében a legkisebb győgszerháza és illatszertésében.

Óriási megtakarítás az Auer-égőknél.

Elismert dolog, hogy az AUER-féle LEGSZESZ-IZZÓ KÉSZÜLÉK által rendkívül nagy megtakarítás van a légszesz fogyasztásnál, de eddig ezen megtakarítás az ÜVEG REPEDESE és a HALÓ SÜRÜ ELEGÉSE által ha nem is teljesen, de nagyobb részben FELEMESZ-TÖDÖTT, úgy, hogy az Auer-égők alkalmazásánál a megtakarítás az üveg és haló nagy fogyasztásánál csakis képzeletbeli volt és csak a szép világítási előnyt nyújtotta.

A Bohr-féle szab. üveg és haló védője legalább is 2 éven át mindezeket megátalja, azonkívül légszesz megtakarítást eszközöl.

Egész Európában nagy sikerrel használatik. — Pozsonyban maga a légszesz műgyár az egész városban sikerrel alkalmazza.

FELDMANN ANTAL vezérügynök
BUDAPEST, Kerepesi-ut 50.

Kapható DEBRECZENBEN kizárólag **BAUM MIKSÁNÁL.**

Régi arany és ezüst tárgyak a teljes értékben beváltatnak.

SZÖLLÖSI GYÖRGY

ékszerész
DEBRECZEN, főpiacz, a városházzal szemben.

Van szerencsém a t. cz. közönség b. tudomására hozni, hogy első-rangu drágakő kereskedőkkel kötött előnyös összeköttetésemmel fogva, azon szerencsés helyzetben vagyok, hogy e tereen bármely versenyt kiállok.

Alkalmi ajándéknak

különösen ajánlok legtisztább tűző gyémánt és brilliánt függőket, gyűrűket, karéket és melltüket művészi kivitelben,

továbbá arany és ezüst tárgyakat és ékszereket a legolcsóbb ártól a legmagasabbig. Elsőrendű gyartmányu valódi svájci **férfi és női zsebórákat** jótállás mellett, ugyszintén mindennemű **ezüst étesszközöket**, a napi árkelet szerint, nemkülönben e szakmához tartozó művek elkészítése, javítása, vézése gyorsan a legolcsóbb árszámítás mellett eszközöltetnek.

Régi arany és ezüst tárgyak a teljes értékben beváltatnak.

Valódi gyémánt függők 2 frtól 50 frtig, jótállás mellett.

Legtisztább tűző brilliánt függők (Boutonok) 50 frtől 600 frtig és fejjel.

NOVOTNY ANTAL

harangöntőde és vasharanglábgyár Temesvár-Gyárváros

ajánlja magát a t. cz. közönségnek és községeknek minden nagy ságu harangok ujra, illetőleg új harangok és egész harangzatok előre meghatározott hangok utáni elkészítésére, újabb modorra szerelve, több évi jótállás mellett, vertvas koronákkal, úgy hogy az így felszerelt harangokat könnyen és többször lehet fordítani, miáltal a harang a megrepedéstől megóvatik.

Különösen ajánlja az általa feltalált többször kiténtetett, atlyukasztott, szabadalmazott **HARANGJAIT**, melyeknek hangosabb, tartósabb és mélyebb hangjuk van és így egy 200 Ko. egy 260 Ko. haranggal egyenlő. — Ajánlom továbbá régi harangok vertvas koronávali felszerelését, vertvas-harang állványokat, minden nagyságu óráharangokat. — 300 kgr. és azon aluli harangok mindig raktáron vannak. — Költségvetésekkel és képes árlanokkal díjmentesen és ingyen szolgállok.

„Az ezredéves orsz. kiállításon Budapesten 1896. Millenniumi nagy éremmel kiténtetve.”